

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Хмельницького
національного університету

Сергій МАТЮХ

Каказ Від 01.07.2022 № 77

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ТА КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

УХВАЛЕНО:

Вченою радою Хмельницького
національного університету
(Перша редакція)
Протокол від 25.06.2015 № 11

УХВАЛЕНО ЗМІНИ:

Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 31.10.2019 № 3
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 31.01.2020 № 7
Рішення Вченої ради ХНУ
протокол від 29.04.202 № 14

1 Загальні положення

1.1 Положення про організацію та контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти Хмельницького національного університету (далі – Положення) розроблене відповідно до Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» (зі змінами), Національної рамки кваліфікацій (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 в редакції постанови КМУ від 25.06.2020 № 519), стандартів вищої освіти, наказу Міністерства освіти і науки від 26.01.2015 № 47, Статуту та Правил внутрішнього розпорядку Хмельницького національного університету (ХНУ), Положення про організацію освітнього процесу у ХНУ, Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХНУ та інших чинних нормативних документів з питань вищої освіти.

1.2 Це Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітнього процесу у Хмельницькому національному університеті (далі – Університет), визначає сутність, вимоги, умови, роль (завдання й відповідальність) учасників освітнього процесу і його структурних підрозділів стосовно організації та проведення самостійної (позааудиторної) навчальної і творчої роботи здобувачів вищої освіти та контролю її виконання.

1.3 Положення про організацію самостійної роботи (далі – СР) здобувачів вищої освіти Університету орієнтоване на:

- створення умов для реалізації єдиного підходу професорсько-викладацького складу до організації СР здобувачів вищої освіти з метою закріплення та поглиблення їх знань, набуття професійних умінь та навичок;

- сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти практичних навичок СР з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань (курсіві (дипломні) проекти (роботи), розрахунково-графічні роботи, реферати тощо);

- сприяння розвитку мотивації у здобувачів вищої освіти до навчання й поглиблення професійних, наукових і практичних інтересів, формуванню їх професійних компетентностей і якостей, у т. ч. soft skills навичок;

- сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань, створенні умов для гармонійного розвитку особистості як активного члена громадянського суспільства.

1.4 Самостійна робота здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою освітнього процесу в Університеті, що включає самостійну навчальну та творчу роботу, яку він виконує у позааудиторний (вільний від обов'язкових навчальних занять) час за завданнями і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СР – це один із способів активного цілеспрямованого набуття нових компетентностей і є основою підготовки здобувача вищої освіти як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтересу до творчої роботи, здатності вирішувати науково-теоретичні та практичні завдання.

1.5 **Метою** самостійної роботи є формування у здобувачів вищої освіти необхідності системного і послідовного засвоєння у повному обсязі освітньої програми, самостійності у здобутті і поглибленні знань як риси характеру, що сприятиме поглибленню формування загальних та фахових компетентностей і підвищенню конкурентоспроможності фахівців на вітчизняному та світовому ринках праці.

1.6 Основними **завданнями** самостійної роботи здобувачів вищої освіти є:

- послідовне вироблення у здобувачів вищої освіти навичок ефективної самостійної професійної (практичної і науково-теоретичної) діяльності на рівні європейських і світових стандартів;

- уніфікація методів та створення оптимальних умов для організації та контролю самостійної роботи;

- забезпечення організаційно-методичних засад для розвитку у здобувачів вищої освіти мотивації до навчання, формування навичок самостійної навчальної, науково-дослідної та практичної роботи, фахових компетентностей і результатів навчання, поглиблення інтересу до майбутньої професії.

1.7 Концептуальними **засадами** організації самостійної роботи є:

- перехід від інформативного навчання до навчання, спрямованого на досягнення конкретних практичних результатів, залучення здобувачів вищої освіти до активної творчої роботи, зорієнтованої на вирішення проблемних ситуацій в науковій, проектно-конструкторській та підприємницькій діяльності;

- переорієнтація здобувача вищої освіти з пасивного користувача знаннями на активного, який уміє використовувати їх у конкретних практичних ситуаціях, може сформулювати проблему, аналізувати шляхи її вирішення, приймати обґрунтовані управлінські рішення тощо;

- формування соціально активної, творчо самостійної особистості, здатної до саморозвитку, групової роботи, самонавчання, інноваційної діяльності, комплексного вирішення практичних інженерних, економічних, управлінських та інших завдань сьогодення.

1.8 Обсяг самостійної роботи з кожного освітнього компонента (навчальної дисципліни) регламентує навчальний план спеціальності, а її зміст і форми визначаються робочою програмою навчальної дисципліни та навчально-методичними матеріалами до неї.

2 Форми, види і зміст самостійної роботи

2.1 Підготовка кваліфікованих фахівців з вищою освітою, конкурентоспроможних на сучасному ринку праці, здатних до компетентної і ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні європейських і світових стандартів, можлива за умови підвищення ролі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, посилення значення роботи професорсько-викладацького складу, керівництва університету, факультетів і кафедр щодо розвитку навичок самостійної роботи, стимулювання професійного зростання здобувачів вищої освіти, виховання їх креативного мислення та творчої активності.

2.2 Підвищення ролі самостійної роботи в процесі навчання в університеті вимагає відповідної організації освітнього процесу, модернізації та оновлення навчально-методичної літератури та документації, розроблення нових дидактичних засобів навчання, спрямованих на ефективну організацію СР здобувачів вищої освіти, нових форм та методів контролю та самоконтролю знань.

2.3 Навчальний час, що відводиться для самостійної роботи здобувача вищої освіти, визначається навчальним планом спеціальності та індивідуальним навчальним планом (ІНП) здобувача вищої освіти. Співвідношення обсягів СР та аудиторних занять визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної

дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньо-професійної або освітньо-наукової програми (далі – освітня програма), а також питомої ваги у навчальному процесі практичних, семінарських і лабораторних занять.

2.4 Самостійна робота здобувача освіти, може мати такі **організаційні** форми:

– робота здобувача вищої освіти, яка виконується самостійно у вільний від очних занять, зручний для нього час, поза навчальною аудиторією, інколи, з урахуванням специфіки дисципліни – в лабораторії, майстерні або на виробництві;

– самостійна робота з виконання індивідуальних завдань під керівництвом викладача, під час якої здобувач вищої освіти може отримати методичну допомогу у вигляді консультацій (у тому числі в онлайн режимі) щодо виконання цієї роботи, при цьому такі консультації носять індивідуальний характер.

2.5 Самостійна робота здобувачів вищої освіти, незалежно від **форми навчання**, включає такі основні види:

- опрацювання навчальної літератури та засвоєння матеріалу навчальної дисципліни, пошук інформації в бібліотеках, архівах, мережі інтернет, використання баз даних інформаційно-пошукових та довідникових систем, опрацювання конспекту лекцій тощо;

- підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо), опрацювання методичних рекомендацій, оформлення звітів;

- виконання домашніх практичних завдань упродовж семестру;

- роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно із робочою програмою навчальної дисципліни винесені на самостійне опрацювання;

- практикум з навчальної дисципліни з використанням програмного продукту;

- підготовка розмовних тем та переклад іноземних текстів встановлених обсягів;

- виконання контрольних робіт та інших індивідуальних завдань здобувачами вищої освіти, які навчаються без відриву від виробництва;

- підготовку і виконання завдань, передбачених програмами практик, курсового проектування, творчих робіт, у т. ч. з використанням віртуальних практичних засобів навчання (віртуальних лабораторних робіт, тренажерів тощо), підготовка їх презентацій;

- підготовку до всіх видів контрольних випробувань, у тому числі до модульних і комплексних контрольних робіт та підсумкового контролю;

- підготовку до атестаційних іспитів та виконання кваліфікаційних робіт;

- роботу у наукових гуртках, семінарах, проведення наукових експериментів;

- участь у роботі факультативів, наукових семінарів, науково-практичних конференцій, олімпіад, спортивних змаганнях тощо;

- участь у науковій та науково-методичній роботі кафедр, факультетів, наукових підрозділів університету;

- інші види діяльності, що ініціюються університетом, факультетом, кафедрою й органами студентського самоврядування тощо.

2.6 **Індивідуальні завдання** з окремих навчальних дисциплін представляють собою позааудиторну роботу навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру. Вони мають на меті поглиблення, узагальнення та

закріплення знань, що одержують здобувачі вищої освіти у процесі навчання, набуття практичних навичок та застосування їх на практиці. Індивідуальні завдання видаються здобувачам вищої освіти у терміни, передбачені робочим планом дисципліни (силабусом), і виконуються кожним здобувачем вищої освіти самостійно при консультуванні викладачем. У випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання залучаються декілька здобувачів вищої освіти, у т. ч. й інших спеціальностей чи факультетів.

Для здобувачів вищої освіти, які навчаються без відриву від виробництва і **не працюють** за фахом, відповідні кафедри повинні пропонувати як вид самостійної роботи індивідуальні завдання, що відповідають **програмам практик**, передбачених освітньою програмою, і можуть бути виконані ними у міжсесійний період без відриву від виробництва.

2.7 Різновидом індивідуальних завдань, направлених на творче використання інноваційних технологій, є індивідуальні навчально-дослідні завдання, найпоширенішими видами яких є:

- конспект або реферат з теми за заданим або власно розробленим здобувачем вищої освіти планом (проблемою), написання есе;
- виконання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня складності з теми;
- розроблення теоретичних або прикладних функціональних (діючих) моделей, явищ, процесів, конструкцій, технологічного процесу, комп'ютерних програм;
- комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо;
- реферування прочитаної додаткової літератури з дисципліни, іноземних текстів за фаховими темами, бібліографічний опис;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань тощо.

2.8 Самостійна робота, яка не передбачена освітньою програмою (навчальним планом і навчально-методичними матеріалами), але сприяє повнішому розкриттю і конкретизації її змісту, може здійснюватися з ініціативи здобувача вищої освіти з метою реалізації його власних навчальних і наукових інтересів при формуванні індивідуальної траєкторії навчання у вибірковій частині індивідуального навчального плану.

3 Вимоги до інформаційного і матеріального забезпечення самостійної роботи

3.1 Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни може виконуватись у Науковій бібліотеці університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, навчально-виробничих майстернях, навчально-наукових, науково-дослідних та інших лабораторіях університету, на базах практик підприємств та організацій тощо, а також у домашніх умовах.

3.2 Університет і його структурні підрозділи, відповідальні за конкретні напрями освітньої діяльності, зобов'язані створити необхідні безпечні умови для самостійної роботи, її матеріально-технічне та інформаційно-комунікаційне забезпечення, яке включає:

- Наукову бібліотеку із читальними залами, укомплектованими відповідно до чинних норм;

- комп'ютерні класи, оснащені необхідним програмним забезпеченням, із можливістю роботи у мережі Internet;
- інформаційні освітні середовища (електронний університет, модульне середовище для навчання, дистанційні модулі, репозитарій, електронна бібліотека тощо), де розміщені необхідні для самостійної роботи інформаційні ресурси;
- аудиторії для самопідготовки, робочі кімнати у гуртожитках;
- місця проходження практики (бази практики) відповідно до укладених угод;
- навчально-методичну літературу, настанови та рекомендації з організації і методичного забезпечення СР та інші матеріали.

3.3 Для забезпечення належних умов для СР на складному лабораторному обладнанні, у комп'ютерних класах, автоматизованих лабораторних комплексах з віддаленим доступом, інших навчальних об'єктах підвищеної складності і небезпеки ця робота може здійснюватися за попередньо складеним графіком під керівництвом викладачів або лаборантів кафедри із наданням необхідних консультацій і методичної допомоги і за умови проведення відповідного інструктажу з техніки безпеки.

3.4 Базові підрозділи університету (кафедри, лабораторії, навчальні майстерні, дослідницькі центри тощо) мають створювати необхідні умови для набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок та їх участі у науково-дослідній (творчій) роботі. Відповідальність покладається на завідувачів кафедр і керівників відповідних підрозділів університету.

3.5 Самостійна навчальна і студентська науково-дослідна робота виконується студентами під керівництвом викладача, який здійснює аудиторну роботу в академічній групі або іншим викладачем, якому кафедрою запланована ця робота. Облік цієї роботи викладач веде у журналі обліку успішності.

3.6 Самостійна робота за індивідуальними завданнями має:

- бути виконана особисто студентом або групою студентів (у разі комплексної теми), де кожен її член самостійно виконує свою частку колективної роботи;
- являти собою закінчену розробку (чи її етап), де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;
- демонструвати достатню компетентність автора (авторів) у розкритті питань, що досліджуються;
- мати навчальну, наукову та / або практичну спрямованість і значимість, містити певні елементи новизни (при виконанні науково-дослідної роботи).

3.7 Самостійна робота у письмовій формі оформляється відповідно до вимог, розроблених кафедрою та інших нормативних документів, що стосуються виконання і оформлення наукових, навчально-методичних та інших робіт.

3.8 Відповідальність за якість виконаних завдань, винесених на самостійну роботу, та за дотримання правил академічної доброчесності несе здобувач вищої освіти безпосередньо.

4 Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти

4.1 Організація самостійної роботи передбачає розроблення необхідної документації, що регламентує і методично забезпечує самостійну діяльність здобувачів вищої освіти. Перелік завдань для самостійної роботи (обов'язкових для виконання та за вибором), форми її організації та звітності, терміни

виконання кожного виду роботи визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

4.2 Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачає:

- планування змісту, обсягу, завдань, форм і методів її контролю;
- розроблення організаційного і навчально-методичного забезпечення;
- контроль та оцінювання результатів СР;
- оцінювання ефективності СР та коригування (за необхідності) робочих програм навчальних дисциплін (сілабусів).

4.3 Організація самостійної роботи здобувача вищої освіти з кожного виду навчальної роботи передбачає чітко сформульовані її мету і завдання, форми контролю набутих результатів навчання, визначені кінцеві результати самостійної роботи (знання, уміння, професійні навички тощо), надання інформації про рекомендовану навчальну і навчально-методичну і наукову літературу. Важливим етапом в організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти є складання графіка виконання усіх видів навчальної роботи, в якому зазначаються терміни усіх заходів, обсяг часу, відведеного на самостійну роботу, тематика занять, рекомендована література до конкретної теми. Зазначена інформація має бути представлена у **робочій програмі** навчальної дисципліни та **сілабусі** – документі, з яким викладач дисципліни ознайомлює здобувачів вищої освіти на першому занятті.

4.4 Співвідношення аудиторної і самостійної роботи здобувачів вищої освіти з вивчення навчальної дисципліни регулюється рекомендаціями Міністерства освіти і науки України, навчально-методичного та навчального відділів університету за погодженням із відповідними деканатами та кафедрами і відтворюється у робочій програмі навчальної дисципліни. При цьому слід врахувати значення дисципліни для професійної підготовки фахівця, рівень її складності, місце, значення і дидактичну мету в реалізації освітньої програми, а також питому вагу в навчальному процесі практичних, семінарських і лабораторних занять, наявність, доступність та якість навчальних і науково-методичних видань. Навчальний час, відведений на СР студентів, регламентується навчальним планом і, як правило, коливається від 1/2 до 2/3 (для аспірантів – до 3/4) загального обсягу навчального часу (у годинах), відведеного на вивчення навчальної дисципліни.

4.5 Зниження **аудиторного** навантаження здобувача вищої освіти має супроводжуватися відносним збільшенням позааудиторної роботи викладача зі здобувачем, зокрема, індивідуальної роботи, консультацій, контролю за своєчасним виконанням ними різних видів самостійної роботи, розроблення на допомогу здобувачу вищої освіти науково-методичних рекомендацій та настанов з самостійної роботи та навчально-методичних матеріалів з дисципліни тощо.

4.6 Організацією СР здобувача вищої освіти займається безпосередньо науково-педагогічний працівник, який викладає певну дисципліну. Викладач у ході занять особливу увагу має звертати на формування у здобувачів вищої освіти раціональних умінь і навичок розумової праці (вміння працювати з навчальною (науковою) літературою, розподіляти матеріал на змістові частини, складати план і питання до прочитаного, виділяти головну думку, самостійно робити висновки з прочитаного і доводити їх), тобто пропонувати **такі завдання**, які потребують самостійності, розумового напруження і креативного мислення, найповнішого виявлення знань і навичок, набутих ними, і, разом з тим, вони мають бути такими, щоб здобувач був у змозі їх виконати.

4.7 При складанні плану самостійної роботи, визначенні її змісту й обсягів, кафедри і деканати мають враховувати її **збалансованість** з іншими видами навчальної роботи, щоб їх загальна сума не перевищувала тижневий бюджет часу студента (54 академічні години – 9×6), тобто йому необхідно задавати домашні завдання з урахуванням обґрунтованих норм часу на ті чи інші види робіт. Найважливіше і цілеспрямоване дотримання погоджених норм часу на СР дисциплінує і організує здобувача вищої освіти. **Рекомендовані** норми часу на СР, ухвалені Науково-методичною радою університету, представлені у додатку А.

4.8 Самостійна робота здобувача вищої освіти при опануванні освітньої програми може містити крім обов'язкової складової ще й вибірково. Обов'язкова складова СР передбачає опанування програмного матеріалу дисциплін, набуття загальних і фахових компетентностей та результатів навчання, що визначають нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, передбачений стандартом вищої освіти спеціальності. Вибіркова складова передбачає вивчення вибіркового матеріалу дисциплін та виконання завдань, які здобувач вибирає з метою формування і реалізації індивідуальної траєкторії навчання. До таких завдань, як правило, відносяться робота науково-дослідницького і творчого характеру, удосконалення іншомовної підготовки, вивчення дисциплін спеціалізацій, спортивні заняття за різними видами спорту, формування soft skills навичок тощо.

4.9 Здобувачі вищої освіти, які розпочинають вивчення дисципліни, на її **першому** занятті мають бути поінформовані викладачем щодо особливостей організації самостійної роботи з дисципліни, а саме про кількість, перелік і обсяг обов'язкових і вибіркового матеріалу індивідуальних завдань, в т.ч. з формування практичних навичок, терміни їх виконання й особливості оцінювання, графік проведення консультацій (у т.ч. в онлайн режимі), а також ознайомлені з особливостями користування **силабусом** дисципліни, методичними рекомендаціями та настановами з дисципліни та отримати режими доступу до них. Для здобувачів вищої освіти заочної (дистанційної) форми навчання додатково така інформація має бути наведена у методичних рекомендаціях з вивчення дисципліни.

4.10 Організація і контроль ходу виконання навчальної самостійної роботи здійснюється згідно з графіком контролю СР кафедрою. Якість виконання СР враховується при виставленні поточних і семестрової оцінки з дисципліни.

4.11 З метою підготовки студентів бакалаврського рівня до самостійної навчальної роботи, формування первинних її навичок рекомендується в дисципліні “Університетська освіта” (перший навчальний семестр) в одній із тем розглянути питання про “Організацію самостійної роботи студентів”.

5 Керівництво самостійною роботою здобувачів вищої освіти

5.1 Керівництво самостійною роботою – **індивідуально-консультативна** робота – це форма організації навчальної роботи викладача із здобувачем вищої освіти, яка здійснюється шляхом створення необхідних умов для виявлення і розвитку індивідуальних здібностей здобувача вищої освіти на основі особистісно-діяльнісного підходу. Вона проводиться з метою посилення мотивації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти і спрямування її у необхідному напрямку.

5.2 Навчальний час, відведений для індивідуально-консультативної роботи викладача зі здобувачами вищої освіти, визначається нормами часу,

встановленими Вченою радою університету. Викладач визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного і підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного здобувача вищої освіти.

5.3 Індивідуально-консультативна робота, як правило, проводиться у вигляді консультацій, інколи – індивідуальних занять у формі: діалогу з різних навчальних проблем; перевірки виконання завдань, винесених на самостійну роботу; виконання індивідуальних завдань (курскових та дипломних проєктів (робіт), розрахункових, творчих робіт, із програм практик та ін.); евристичної бесіди; наукової роботи тощо.

5.4 **Консультація** – одна із форм організації навчального процесу, що проводиться з метою надання педагогічної допомоги здобувачам вищої освіти в їх самостійній роботі з дисципліни, а також при розв'язанні різних завдань теоретичного або практичного характеру (у т. ч. в онлайн режимі).

При цьому виділяють такі види консультацій:

- тематичні – проводяться за певними темами дисципліни або найскладнішими питаннями програмного матеріалу;
- цільові – використовуються перед проведенням ректорської (комплексної) контрольної роботи або іншого виду поточного чи підсумкового контролю;
- активні – консультації з використанням активних методів навчання (наприклад, у формі прес-конференції, відео-конференції, вебінарів тощо);
- із самостійної роботи – проводяться при підведенні підсумків СР, у процесі курсового та дипломного проєктування тощо.

5.5 Індивідуально-консультативна робота викладача із здобувачами вищої освіти здійснюється відповідно до графіка, в якому зазначені час і місце проведення консультацій. Графік проведення консультацій з кожної дисципліни затверджується завідувачем кафедри, доводиться до відома здобувачів вищої освіти на початку її вивчення, а також розміщується на інформаційних стендах кафедри та в інформаційній системі університету.

5.6 Час, що виділяється на керівництво курсовим проєктуванням (за винятком часу, відведеного на захист кожному членові комісії), розподіляється рівномірно по тижнях семестру на консультації і перевірку якості виконаної роботи. Графік цих консультацій (день, час, аудиторія) також затверджується завідувачем кафедри і доводиться до відома здобувачів освіти. Відсутність зазначеного графіка консультацій **не дає права** викладачеві звітувати про виконання цього виду навантаження. Аналогічно встановлюється час на консультації з дипломного проєктування та інших видів індивідуальних завдань, що передбачені навчальним планом.

6 Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи

6.1 Індивідуальна та самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями та настановами,

навчально-лабораторним обладнанням тощо, інтерактивними навчально-методичними конспектами дисциплін, інформаційним середовищем «Електронний університет», комп'ютерною технікою і прикладними програмами.

6.2 Рекомендації щодо самостійного вивчення навчального матеріалу мають містити в собі вказівки та настанови щодо обсягу, рівня та термінів його засвоєння із зазначенням навчальних і наукових видань, інтернет джерел, що використовуються з цією метою, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, вимоги і приклади оформлення самостійної письмової роботи.

6.3 Навчально-методичні видання, що розробляються кафедрами з урахуванням збільшення частки СР, мають містити у собі методичні рекомендації і настанови із самостійної роботи та оформлятися таким чином, щоб ключові моменти тексту (визначення, концепції, ідеї тощо) були **виділені**. Для формування та удосконалення навичок СР з навчальною і науковою літературою з теоретичних дисциплін кафедрами можуть бути розроблені і запропоновані студентам хрестоматії, доповнені питаннями (тестами), що дозволяють їм самостійно оцінити і з'ясувати рівень розуміння і засвоєння змісту прочитаного тексту.

6.4 Детальні рекомендації і вимоги до змісту навчальної і навчально-методичної літератури, що видається в університеті, викладені у Методичних рекомендаціях щодо розроблення навчальної і навчально-методичної літератури у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), Модульне середовище, сторінка навчально-методичного відділу).

6.5 Одним із видів навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в університеті є інтерактивні комплекси дисциплін у Модульному середовищі для навчання та електронні дистанційні курси для студентів дистанційної форми навчання, які створюються викладачами кафедр на допомогу здобувачам вищої освіти різних форм навчання з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

7 Контроль і оцінювання самостійної роботи

7.1 Хід виконання СР контролює викладач, який веде заняття з дисципліни, відповідно до навчального плану, графіку навчального процесу та графіків консультацій, затверджених деканом факультету / завідувачем кафедри. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений її робочою програмою для засвоєння здобувачам вищої освіти у процесі самостійної роботи, в т. ч. окремі теми, що винесені на самостійне опрацювання, виносяться на поточний і семестровий контроль разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

7.2 Залежно від особливостей дисципліни, характеру самостійної роботи у робочій програмі дисципліни можуть бути передбачені такі форми контролю:

- поточний контроль (захист) виконаних лабораторних робіт;
- поточний контроль виконаних практичних завдань, у т. ч. письмові контрольні роботи;
- тестовий чи інший контроль розділів (тем) дисципліни, винесених на самостійне опрацювання здобувачами вищої освіти;
- поточний контроль засвоєння матеріалу семінарських занять на основі відповідей на питання, повідомлень, доповіді, дискусій, вебінарів тощо;

- усна доповідь та / або письмовий звіт про розв'язання ситуаційних завдань;
- індивідуальний чи колективний проєкт (робота), передбачений навчальною програмою з дисципліни, що потребує формування практичних навичок і умінь здобувачів вищої освіти;
- звіт про проходження практики на відповідних базах, а також звіт про виконання індивідуальних завдань здобувачами вищої освіти, які навчаються без відриву від виробництва, відповідно до програми практики
- звіт про науково-дослідну роботу студента (чи її етапи);
- стаття, тези виступу та інші публікації у наукових, навчально-популярних, навчальних виданнях за підсумками самостійної навчальної та науково-дослідної роботи, опубліковані за рішенням кафедри або вченої ради факультету;
- участь у наукових конференціях, художніх виставках, студентських олімпіадах, спортивних змаганнях тощо.

7.3 Курсові проєкти (роботи), творчі роботи, звіти про практику оцінюються комісією, яка складається з двох-трьох викладачів кафедри, включаючи керівника проєкту / роботи / практики.

7.4 Оцінювання результатів навчання з усіх видів самостійної навчальної роботи здійснюється за чотирибальною інституційною шкалою та шкалою ЄКТС з урахуванням вагових коефіцієнтів викладачем дисципліни або комісією відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ» (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ – «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

8 Прикінцеві положення

8.1 Це Положення набирає чинності з моменту його затвердження наказом ректора університету на підставі рішення Вченої ради університету.

8.2 У випадку внесення змін або доповнень до державних нормативно-правових документів, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і замість них вносяться необхідні зміни, що затверджуються наказом ректора на підставі рішення Вченої ради університету або відповідного дорадчого органу.

8.3 Положення про організацію та контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти Хмельницького національного університету розміщене на вебсайті Університету (<https://khmnu.edu.ua/>), розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»

ДОДАТОК А

Таблиця – Рекомендовані норми витрат часу на самостійну роботу здобувача вищої освіти (академічні години)

№ п/п	Види самостійної роботи студентів	Дисципліни					
		Гуманітарні дисципліни, економіка, іноземні мови тощо	Вища математика, інформатика, комп'ютерні науки	Фізика, хімія, теоретична механіка	ТММ, ДМ, електро-техніка, електроніка, опір матеріалів тощо	Інженерна графіка, нарисна геометрія	Фахові дисципліни
1	Опрацювання конспекту лекцій, 1 год. лекції	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7–1,0
2	Опрацювання навчальних посібників, 1 друк. арк.	2,0	1,5–2,0	1,5–2,0	1,5–2,0	0,7–1,0	2,0–3,0
3	Підготовка до лабораторних, практичних занять, семінарів, одне заняття	1,0	1,5	1,0–1,5	1,5	1,5	1,5–2,0
4	Виконання домашнього завдання, домашньої контрольної роботи, одне завдання	1,0	0,4–0,8	0,5–1,0	0,5–1,0	0,5–1,0	1,0–1,5
7	Написання реферату	10–15	–	–	–	–	–
5	Підготовка й оформлення лабораторної роботи	–	1,0	1,0	1,0	–	1,5
6	Підготовка, виконання та оформлення звіту з віртуальної лабораторної роботи	–	–	2	2	–	2
8	Переклад з іноземної мови на українську: технічний текст, 10000 знаків (1–2-й курси)	6,0–10,0	–	–	–	–	–
9	Переклад з іноземної мови на українську: технічний (науковий) текст, 10000 знаків (магістри, аспіранти)	5,0–6,0	–	–	–	–	–
10	Переклад з іноземної мови на українську: суспільно-політичний текст, 10000 знаків (1–3-й курси)	3,0–4,0	–	–	–	–	–
11	Виконання розрахунково-графічної роботи (індивідуального завдання)	–	10–20	10–15	10–20	10–20	10–15
12	Виконання курсової (творчої) роботи	–	–	40–50	40–50	–	40–50
13	Виконання курсового проєкту	–	–	–	50–60	–	50–60
14	Самостійне вивчення теми 1 год. аудиторних занять	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0